

N:o 192.

Af Herr N. Petersson i Runtorp: Om förändrad lydelse af 6, 9, 13, 16 och 20 §§ Riksdagsordningen.

Vid antagandet af nu gällande Riksdagsordning funno statsmakterna skäligt att till skyddande af städernas intressen tillförsäkra dem ett större antal representanter i Andra Kammaren än som efter deras folkmängd rätteligen bort tillkomma dem. I den motivering, som åtföljde förslaget till ny Riksdagsordning, hade dess författare angifvit såsom en lämplig proportion en riksdagsman på 10,000 invånare för städerna och en på 20,000 å landet. Efter 1883 års folkmängd, som lades till grund vid senaste allmänna val, skulle detta gifvit 74 riksdagsmän för städerna och 192 å landet. Men som bekant hafva vi nu i stället respektive 69 och 145, hvilket ställer sig ungefär som 3 till 8, i stället för 1 till 2.

En mycket betydlig förmån är härmed städerna medgifven på landsbygdens bekostnad. Jag vill här ej närmare undersöka om denna förmån var befogad under då gällande förhållanden; men säkert är, att den numera icke är det. Behöfde städerna då något särskildt skydd, så äro de nu, tack vare den ofantliga tillväxten i deras folkmängd, fullkomligt i stånd att skydda sig sjelfva. Deras befolkning har nemligen ökats från 496,000 år 1865 till öfver 800,000 år 1885 (hvars siffror väl ännu ej äro officiellt kända, men med all nödig säkerhet kunna beräknas på grund af presterskapets uppgifter).

I bredd härmed har följt en motsvarande tillväxt i antalet af deras riksdagsmän. Vid 1866 års val var det 55 mot 135 från landet, men skall vid 1887 års val med all säkerhet uppgå till ej mindre än 77 mot 146 eller 147 från landet. Således redan då öfver en tredjedel af hela

antalet; och det finnes all anledning att denna hastiga tillväxt allt framgent skall fortgå på samma sätt, efter som vi lefva i en tid, då städerna växa i alla land.

Men hvad som en gång var ämnadt till skydd för städerna, det varder då till skada för landsbygden. Får det fortgå oförändradt på samma sätt, skall den tid icke vara aflägsen, då städernas riksdagsmän i antal ginge upp mot landsbygdens. Man må nu för öfrigt hysa hvilka åsigtter som helst om förhållandet mellan stad och land, så bör det dock falla alldeles af sig sjelft, att detta icke kan vara till förmån för det helas jemvigt.

Under sådana förhållanden synes ingen annan lösning återstå, än att den undantagsförmån, som Riksdagsordningen medgifvit städerna vid val till Andra Kammaren, måtte helt och hållet upphöra, såsom numera öfverflödig och skadlig, och städerna i detta hänseende likställas med andra delar af landet.

Det förefaller dessutom som om mindre städer, såsom Södertelje och Enköping eller Laholm och Kongsbacka, borde hafva flera intressen gemensamma med kringliggande domsaga och härad, än med hvarandra. Och i småstädernas valkretsar plägar vanligtvis största staden så beherska valet, att de öfriga blifva i sjelfva verket orepresenterade, hvilket väl ej heller kan vara nyttigt.

Om således valkretsarne till Andra Kammaren skola ombildas, så att städer, som äro för små att välja egen riksdagsman, sammanslås med landsbygden, bör dervid äfven läggas märke till en annan sak. Sverige består sig med en talrikare riksförsamling än något annat land i verlden af motsvarande folkmängd, och antalet riksdagsmän ökas i bredd med folkmängden ovanligt hastigt. Härigenom uppkommer större tidsutdrägt men icke större mångsidighet vid frågornas behandling, under det riksdagskostnaderna onödigtvis ökas. Särskildt må framhållas, att, om Kamrarnes antal inskränktes, det nuvarande riksdagshuset med någon reparation skulle kunna under lång tid användas, hvarigenom en utgift på flera millioner besparades landet. För jemvigtens bibehållande måste inskränkingen afse båda Kamrarne, och de tal, 116 och 174, som här nedan angifvas, svara ganska nära med talen 120 för Första och 180 för Andra Kammaren, som Riksdagsordningens stiftare från början tänkte sig.

Val till Andra Kammaren borde då förrättas efter följande grunder: Då det är af vigt, att partihänsyn ej må inverka vid valkretsarnes bildande, torde detta böra ske efter en gång för alla bestämda regler. Hvarje stad med minst 20,000 invånare skulle bilda egen valkrets.

Öfriga städer skulle förenas med närmaste domsaga, som till undvikande af godtycklighet vid kretsindelning skulle bilda en enda valkrets, ehvad den hade att välja en eller flere riksdagsmän. Domsagor med mindre än 20,000 invånare skulle förenas till en krets med den af närgränsande domsagor, som Konungen bestämmer. Hvarje valkrets skulle sedan välja en riksdagsman för hvarje fullt tal af 20,000 invånare.

Om dessa grunder tillämpats vid 1884 års val, skulle Andra Kammaren bestått af 174 ledamöter från 116 valkretsar. Stockholm skulle haft 9 riksdagsmän, Göteborg 4, Malmö 2 och Norrköping 1. Två domsagor skulle förenats med hvarandra och tre med närbelägna andra domsagor till gemensamt val. För vidare enskildheter hänvisas till *bilagan A*.

I kretsar, som bestode af både stad och land, och der valet för rättades genom elektor, torde ock den förändring vara af nöden, att stadselektorerna inskränktes till en på 1,000 invånare, liksom på landet, i stället för en på 500, på det icke städerna vid medelbara val måtte få dubbel rösträtt.

För att återföra Första Kammaren till proportion med den Andra, bör den förre inskränkas till en ledamot på 40,000 invånare. Men det är dervid ej nog att bestämma, att hvarje stad eller landstingsområde väljer en för hvarje *fullt* tal af 40,000, ty derigenom skulle efter 1883 års folkmängd ernåtts blott ett antal af 102. För att undvika detta, tillägges en riksdagsman på hvart och ett af de ställen, der öfverskottet utöfver jemna 40,000-tal går till minst 20,000. Härigenom erhålles ett antal af 116 ledamöter. För deras närmare fördelning redogöres i *bilagan B*.

Då Första Kammaren väljes för längre tid än den Andra och på det den förstnämnda ej må blifva allt för talrik under öfvergångstiden, torde ock en bestämmelse böra bifogas om huru förfaras skall, då Kammaren är öfvertalig. För att dervid förlusten af politisk erfarenhet må blifva så ringa som möjligt, torde vara lämpligt att i sådant fall de öfvertalige varda skyldige att afgå i den mån de äro yngre eller bevisat färre riksdagar.

Öfriga smärre förändringar, som här föreslås, äro nödvändiga följder af förslaget i dess helhet och förstås lätt i samband dermed.

På grund af det ofvan anförda föreslår jag således,

att Riksdagen för sin del ville besluta följande ändringar i Riksdagsordningen:

§ 6. Första Kammarens ledamöter — — — — landsting deltaga. Hvarje landsting och sådan stad, som nu nämnd är, välja, efter folkmängden inom sitt område, en riksdagsman för hvarje fullt tal af fyratio-tusen och en för öfverskott af minst tjugotusen. Går ej folkmängden upp till fyratiotusen, väljes dock en riksdagsman.

§ 9 (tillägg). Äro ledamöter för en stad eller ett landstingsområde flere, än som svarar mot dess folk-mängd, afgår den först, som färre riksdagar bevistat, och bland dem, som bevistat lika många riksdagar, den förr, som yngre är.

§ 13, mom. 2. Vid val till Andra Kammaren utgör hvarje stad eller domsaga med minst tjugotusen invånare en valkrets. Öfriga städer välja tillsammans med den domsaga, der de äro belägna. Domsagor med mindre folkmängd än tjugotusen välja tillsammans med den bland närgränsande domsagor, som Konungen bestämmer. Hvarje sådan valkrets, som nu nämnd är, väljer, efter folkmängden inom sitt område, en riksdagsman för hvarje fullt tal af tjugotusen.

§ 16. Valet förrättas inför domhafvande eller, om valkretsen lyder under flera domstolar, inför den magistrat eller domhafvande, under hvilken största folkmängden lyder. För hvarje kommun välje, inför kommunalstämmans ordförande, magistraten eller den för stad utan egen jurisdiktion särskildt tillsatta styrelse en elektor, och derutöfver efter folkmängden en för hvarje fullt tal af ett tusen. (Mom. 2.) Kommuner, som hafva att gemensamt välja riksdagsman, ega dock begagna det omedelbara valsättet — — — valprotokoller till vederbörande valförrättare insändas. (Mom. 3.) I stad, som har att ensam sända en eller flere riksdagsmän — — — (oförändradt).

§ 20. För den, som blifvit utsedd till ledamot i Andra Kammaren, utfärdas ofördröjligen fullmakt, underskrifven af vederbörande valförrättare, och af följande lydelse: »Vid riksdagsmannaval, som den — — hållits i N. N. valkrets» — — (oförändradt).

Om remiss till Konstitutions-Utskottet anhålles; och torde Utskottet bäst vara i tillfälle att närmare formulera de nödiga ändringarne.

Stockholm den 12 Mars 1886.

Nils Petersson.

Bil. Litt. A.

Valkretsar till Andra Kammaren.

N a m n.	Folkmängd vid 1883 års slut.	Antal riksdags- män.
<i>Stockholms stad</i>	194,469	9
<i>Stockholms län.</i>		
Norra Roslags domsaga, Öregrunds och Östhammars städer	31,052	1
Mellersta Roslags domsaga och Norrtelge stad	22,940	1
Vestra Roslags domsaga och Sigtuna stad	21,955	1
Södra Roslags domsaga och Vaxholms stad	34,219	1
Södertörns domsaga och Södertelge stad	37,288	1
	147,454	5
<i>Upsala län.</i>		
Norra domsagan	45,385	2
Mellersta domsagan och Upsala stad	42,832	2
Södra domsagan och Enköpings stad	24,908	1
	113,125	5

N a m n.	Folkmängd vid 1883 års slut.	Antal riksdags- män.
<i>Södermanlands län.</i>		
Nyköpings domsaga och stad samt Trosa stad	50,824	2
Oppunda—Villåttinge domsaga	45,984	2
Lifgedingets domsaga och Eskilstuna, Strengnäs, Tors- hälla och Mariefreds städer	51,623	2
	148,431	6

Östergötlands län.

Kinda—Ydre domsaga	30,001	1
Vifolka—Valkebo—Gullbergs domsaga	26,201	1
Åkerbo—Bankekinds—Hanekinds domsaga och Linkö- pings stad	36,223	1
Finspånga läns domsaga	28,366	1
Björkekinds—Östkind m. fl. domsaga	30,651	1
Lysings—Göstrings domsaga och Skeninge stad	25,908	1
Aska—Dals—Bobergs domsaga, Vadstena och Motala städer	33,980	1
Hammarkinds—Skärkinds domsaga och Söderköpings stad	26,298	1
Norrköpings stad	27,961	1
	265,589	9

Jönköpings län.

Tveta—Vista—Mo domsaga, Jönköpings och Grenna städer	57,932	2
Norra och Södra Vedbo domsaga och Eksjö stad	35,757	1
Östra härads domsaga	21,632	1
Vestra härads domsaga	31,364	1
Östbo—Vestbo domsaga	49,967	2
	196,652	7

N a m n.

Folkmängd
vid 1883 års
slut.   Antal
riksdags-
män.

Kronobergs län.

Östra Värends domsaga	57,624	2
Vestra Värends domsaga och Vexjö stad	67,454	3
Sunnerbo domsaga	42,600	2
	<hr/>	
	167,678	7

Kalmar län.

Tjusts domsaga och Vesterviks stad	50,350	2
Tunaläns—Sevedes domsaga och Vimmerby stad	29,477	1
Aspelands—Handbörds domsaga	31,275	1
Stranda—Norra Möre domsaga, Kalmar och Oskars- hamns städer	47,539	2
Södra Möre domsaga	46,007	2
Ölands domsaga och Borgholms stad	37,519	1
	<hr/>	
	242,167	9

Gotlands län.

Norra domsagan och Visby stad	28,676	1
Södra domsagan	24,234	1
	<hr/>	
	52,910	2

Blekinge län.

Östra härad med Karlskrona stad	46,354	2
Medelstads härad med Ronneby stad	35,834	1
Bräkne härad med Karlshamns stad	29,605	1
Listers härad med Sölvesborgs stad	27,182	1
	<hr/>	
	138,975	5

N a m n.	Folkmängd vid 1883 års slut.	Antal riksdags- män.
<i>Kristianstads län.</i>		
Norra Åsbo domsaga.....	26,285	1
Södra Åsbo—Bjäre domsaga och Engelholms stad	32,306	1
Vestra Göinge domsaga	34,476	1
Villands—Östra Göinge domsaga	50,440	2
Albo—Gärds domsaga och Kristianstads stad	44,504	2
Ingelstads—Järrestads domsaga och Simrishamns stad	39,340	1
	227,351	8

Malmöhus län.

Oxie—Skytts domsaga, Trelleborgs, Skanörs och Falsterbo städer	38,895	1
Luggude domsaga med Helsingborgs stad	57,978	2
Rönnebergs—Onsjö—Harjagers domsaga med Landskrona stad.....	55,085	2
Bara—Torna domsaga med Lunds stad.....	54,995	2
Frosta domsaga	26,549	1
Färs domsaga	26,916	1
Vemmenhög—Ljunits—Herrestads domsaga med Ystads stad	48,752	2
Malmö stad	41,678	2
	350,848	13

Hallands län.

Södra domsagan, Halmstads och Laholms städer.....	55,131	2
Mellersta domsagan, Varbergs och Falkenbergs städer	48,452	2
Norra domsagan och Kungsbacka stad	31,375	1
	134,958	5

Göteborgs och Bohus län.

Askims—Hisings—Sävedals domsaga.....	40,054	2
Inlands domsaga, Marstrands och Kungelfs städer.....	34,925	1
	Transport 74,979	3

N a m n.	Folkmängd vid 1883 års slut.	Antal riksdags- män.
Transport	74,979	3
Orust—Tjörns domsaga	30,079	1
Sunnervikens domsaga och Uddevalla stad	47,431	2
Norrvikens domsaga och Strömstads stad	35,107	1
Göteborgs stad	81,507	4
	<hr/>	
	269,103	11

Elfsborgs län.

Flundre—Väne—Bjerke domsaga och Venersborgs stad	33,773	1
Vätö—Ale—Kullings domsaga och Alingsås stad	41,336	2
Ås—Gäsene domsaga	24,370	1
Kinds—Redvägs domsaga och Ulricehamns stad	44,818	2
Marks—Vedens—Bollebygds domsaga och Borås stad	55,568	2
Nordals—Sundals—Valbo domsaga	43,556	2
Tössbo—Vedbo domsaga och Amåls stad	39,702	1
	<hr/>	
	283,123	11

Skaraborgs län.

Norra Vadsbo domsaga	28,866	1
Södra Vadsbo domsaga och Mariestads stad	36,709	1
Gudhems—Kåkindes domsaga, Sköfde och Hjo städer...	36,499	1
Vartofta—Frökinds domsaga och Falköpings stad	38,593	1
Skånings—Vilske—Valle domsaga och Skara stad	34,439	1
Åse—Viste—Barne—Laske domsaga	38,712	1
Kinnefjerdings—Kinne—Kållands domsaga och Lidkö- pings stad	41,061	2
	<hr/>	
	254,879	8

Vermlands län.

Östersysslets domsaga, Kristinehamns och Filipstads städer	52,688	2
Mellansysslets domsaga och Karlstads stad	44,133	2
Södersysslets domsaga	31,341	1
	<hr/>	
Transport	128,162	5

N a m n.	Folkmängd vid 1883 års slut.	Antal riksdags- män.
Transport	128,162	5
Nordmarks domsaga	22,653	1
Jösse domsaga	33,539	1
Fryksdals domsaga	40,685	2
Elfdals—Nyeds domsaga	35,649	1
	260,688	10

Örebro län.

Östernerikes domsaga och Örebro stad	55,807	2
Vesternerikes domsaga och Askersunds stad	52,013	2
Nora domsaga och stad	38,619	1
Lindes domsaga och stad	34,174	1
	180,613	6

Vestmanlands län.

Södra domsagan och Vesterås stad	33,756	1
Vestra domsagan, Arboga och Köpings städer	33,813	1
Norra domsagan	24,810	1
Östra domsagan och Sala stad	36,725	1
	129,104	4

Kopparbergs län.

Falu domsaga och stad	42,594	2
Hedemora domsaga, Hedemora och Sätters städer	34,916	1
Nedansiljans domsaga	39,689	1
Ofvansiljans domsaga	23,852	1
Vesterdalarnes och Vesterbergslags domsaga	50,006	2
	191,057	7

Gefleborgs län.

Gestriklands domsaga och Gefle stad	67,538	3
Södra Helsinglands domsaga och Söderhamns stad	49,833	2
Norra Helsinglands domsaga och Hudiksvalls stad	42,287	2
Vestra Helsinglands domsaga	24,554	1
	184,212	8

N a m n.	Folkmängd vid 1883 års slut.	Antal riksdags- män.
<i>Vesternorrlands län.</i>		
Medelpads vestra domsaga	27,155	1
Medelpads östra domsaga och Sundsvalls stad	42,875	2
Ångermanlands södra domsaga och Hernösands stad ...	27,949	1
Ångermanlands mellersta och vestra domsagor	36,813	1
Ångermanlands norra domsaga	43,133	2
	177,925	7
<i>Jemtlands län.</i>		
Jemtlands östra och Herjeådalens domsagor med Öster- sunds stad	43,785	2
Jemtlands norra domsaga	23,120	1
Jemtlands vestra domsaga	21,281	1
	88,186	4
<i>Vesterbottens län.</i>		
Södra och mellersta domsagan med Umeå stad	57,849	2
Norra domsagan och Skellefteå stad	30,555	1
Vestra domsagan	21,959	1
	110,363	4
<i>Norrbottens län.</i>		
Piteå domsaga och stad	24,616	1
Luleå domsaga och stad	24,428	1
Kalix och Torneå domsagor med Haparanda stad	44,691	2
	93,735	4
Summa för hela riket	4,603,595	174

Anmärkningar.

Vexjö kan äfven föras till Östra Väreuds domsaga, hvarigenom riksdagsmännens antal ökas med en.

Kristianstad kan äfven föras till Villands—Östra Göinge domsaga, hvarigenom riksdagsmännens antal minskas med en.

Vid 1887 års val finge Stockholm till följd af ökad folkmängd välja 10 eller kanske 11 riksdagsmän.

Af samma orsak finge Gefle och troligen äfven Upsala då skiljas från närliggande domsagor och bilda egna valkretsar. Detsamma blefve troligen äfven fallet med alla de domsagor, hvilka här upptagits såsom förenade med annan valkrets, med undantag allenast för Herjeådalens domsaga.

*Bil. Litt. B.***Ledamöter i Första Kammaren.**

	Folkmängd vid 1883 års slut.	Antal Nu.	riksdagsmän. Enligt för- slaget.
Stockholms stad	194,469	6	5*
Stockholms län	147,454	4	4*
Upsala d:o	113,125	3	3*
Södermanlands d:o	148,431	4	4*
Östergötlands d:o	237,628	7	6*
Jönköpings d:o	196,652	6	5*
Kronobergs d:o	167,678	5	4
Norra Kalmar d:o	94,112	3	2
Södra Kalmar d:o	148,055	4	4*
Gotlands d:o	52,910	1	1
Blekinge d:o	138,975	4	3
Kristianstads d:o	227,351	7	6
Malmöhus d:o	309,170	10	8*
Hallands d:o	134,958	4	3
Göteborgs och Bohus d:o	187,596	6	5*
Elfsborgs d:o	283,123	9	7
Skaraborgs d:o	254,879	8	6
Vermlands d:o	260,668	8	7*
Örebro d:o	180,613	6	5*
Vestmanlands d:o	129,104	4	3
Kopparbergs d:o	191,057	6	5*
Gefleborgs d:o	184,212	6	5*
Vesternorrlands d:o	177,925	5	4
Jemtlands d:o	88,186	2	2
Vesterbottens d:o	110,363	3	3*
Norrbottnens d:o	93,735	3	2
Göteborgs stad	81,507	2	2
Malmö d:o	41,678	1	1
Norrköpings d:o	27,961	1	1
	<hr/> 4,603,595	138	116

* Betyder att en riksdagsman tillkommer på grund af öfverskott å minst 20,000 utöfver jenna 40,000-tal af folkmängden.